

اظهار نظر کارشناسی درباره:
«طرح اصلاح قانون دامپزشکی کشور»

مشخصات طرح

دوره هشتم - سال اول

مقدمه

طرح اصلاح قانون دامپزشکی کشور در جهت افزایش کارآمدی و بالا بردن ضریب امنیت غذایی و بهداشتی جامعه و شفاف نمودن قوانین جاری در مسائل و موارد جدید در این حوزه (همراه با عنایت به اصل ۴۴ قانون اساسی در بهره‌برداری از پتانسیل‌های بخش خصوصی) صورت گرفته است. البته به علت حساسیت فوق‌العاده این بخش که ناکارآمدی آن سلامت انسان و امنیت جامعه را به خطر می‌اندازد، قوانین و آیین‌نامه‌های دقیق در زیرمجموعه‌های بخش دولتی همراه با مصادیق چگونگی استفاده از بخش غیردولتی در این بخش نیاز است.

سوابق قانونی

برقراری تشکیلات دامپزشکی در سال ۱۳۰۳ در ایران مانند اکثر کشورهای جهان به واسطه بروز همه‌گیری‌های طاعون گاوی بوده است. در دی‌ماه سال ۱۳۰۳ مجلس شورای ملی (تحت قانون تشکیل اداره دفع آفات حیوانی) به دولت اجازه داد که شعبه مخصوصی به نام دفع آفات حیوانی و سرم‌سازی تحت نظارت مؤسسه پاستور را تأسیس نماید. در ۲۵ شهریورماه ۱۳۱۴ قانون تفتیش صحت حیوانات مشتمل بر ۹ ماده به تصویب مجلس شورای ملی رسید و به وزارت فلاحت و تجارت و فوائد عامه ابلاغ گردید. از سال ۱۳۱۸ به موجب بخشنامه وزارتی ۱۳۱۸ دامپزشکی شهرستان‌ها به ادارات کشاورزی پیوست. در سال ۱۳۲۴ آیین‌نامه بازرسی مواد خوراکی به تصویب هیئت وزیران رسید و مسئولیت‌های مهمی به عهده دامپزشکی گذارده شد. در سال ۱۳۲۵ بنابر مصوبه هیئت دولت، بنگاه کل امور دام تشکیل شد که شامل دو اداره کل دامپروری و دامپزشکی بود. به موجب این مصوبه اداره‌های دامپزشکی در استان‌ها و شهرستان‌های مستقل (غیر از تهران)، جزء اداره‌های کشاورزی استان گردید. با این مصوبه مجدداً ارتباط مستقیم واحدهای استانی با مرکز دچار اختلال گردید و موجب آشفتگی و اعتراض شد و به همین علت در سال ۱۳۲۶ مجدداً اختیارات محدودی به دامپزشکی استان‌ها داده شد. بدین ترتیب که در هر اداره کشاورزی دو معاونت ایجاد شد که یکی از آنها مستقلاً و منحصرأً برای دامپزشکی در نظر گرفته شد. در نهایت در سال ۱۳۳۹ طی دستور وزیر کشاورزی کلیه ادارات دامپزشکی استان‌ها مستقل شده و تحت نظر مستقیم مدیرکل دامپزشکی کشور قرار گرفت و سرانجام با تلاش مسئولین در سال ۱۳۵۰ قانون سازمان دامپزشکی کشور مشتمل بر ۲۱ ماده به تصویب مجلس سنا و شورای ملی رسید و به موجب آن سازمان دامپزشکی کشور وابسته به وزارت کشاورزی که دارای ذی‌حساب مستقل بود به وجود آمد و جایگزین اداره کل دامپزشکی گردید. در سال ۱۳۶۸، قانون تفکیک وظایف وزارت‌های کشاورزی و جهاد سازندگی توسط مجلس شورای اسلامی تصویب شد و سازمان دامپزشکی تحت نظر وزارت جهاد سازندگی قرار گرفت و در سال ۱۳۷۲، سازمان دامپزشکی کشور به‌عنوان سازمان مستقل وابسته در تشکیلات وزارت جهاد سازندگی شناخته شد، در استان‌ها ادارات کل دامپزشکی و در شهرستان‌ها شبکه‌های دامپزشکی، به‌طور عمودی زیر نظر سازمان دامپزشکی و به‌طور افقی با سازمان جهاد سازندگی و مدیریت جهاد شهرستان مرتبط شدند و در نهایت در سال ۱۳۷۹، با ادغام وزارتخانه‌های جهاد سازندگی و کشاورزی، سازمان دامپزشکی کشور تحت نظر وزارت جهاد کشاورزی قرار گرفت.

شماره ثبت:

۲۴۵

شماره چاپ:

۴۷۴

تاریخ چاپ:

۱۳۸۷/۹/۲۰

نام دفاتر:

مطالعات زیربنایی

مطالعات حقوقی

مطالعات اجتماعی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۵۰۹۵۶۵-۱

تاریخ انتشار:

۱۳۸۷/۱۲/۱۴

ضرورت تصویب طرح

با توجه به رؤس دلایل زیر، قانون فعلی دامپزشکی کشور که مصوب ۱۳۵۰ می‌باشد، نیاز به بازنگری و اصلاح دارد. اولاً با توجه به ارزش و اهمیت فعالیت‌های دامپزشکی در راستای تأمین منابع غذایی انسان و افزایش تولیدات دامی کشور، کارآمدی و به روز بودن قوانین این سازمان در جهت توسعه پایدار ضروری است. ثانیاً علاوه بر امنیت غذایی، از آنجایی‌که به‌طور متوسط یک رأس دام آلوده می‌تواند حداقل ۱۰۰ نفر را بیمار کند و بیش از دو سوم عوامل بیماری‌زای شناخته شده انسان، مشترک بین انسان و دام هستند و بیش از ۸۵۰ مورد از پاتوژن انسانی از دام به انسان منتقل می‌شود، همچنین بیش از ۷۵ درصد بیماری‌های نوظهور بین انسان و دام مشترک است، فعالیت‌های بهداشتی دامپزشکی در پیشگیری و کنترل و درمان بیماری‌های دامی و حفظ بهداشت و سلامت دام و فراورده‌های آن یکی از راه‌حل‌های کلیدی ایجاد این امنیت بهداشتی محسوب می‌شود. ثالثاً با توجه به موضوع اگروتوریسم و جنگ بیولوژیک که عمدتاً با هدف دام‌های مختلف و حیات وحش که علاوه بر سلامت و امنیت غذایی جامعه، زیست‌بوم‌ها و ذخایر ژنتیکی را تهدید می‌کند، توجه به مسائل مهمی از جمله قرنطینه دام‌ها و شفاف بودن قوانین مربوطه لازم و ضروری است. رابعاً با توجه به پتانسیل بالایی که در این بخش وجود دارد و از سویی حساسیت وظایف این سازمان، تفکیک بخش حاکمیتی و تصدی‌گری سازمان با عنایت به اصل ۴۴ قانون اساسی کشور در جهت کاهش تصدی‌گری دولت و استفاده از بخش غیردولتی در اداره جامعه در جهت مشارکت بخش غیردولتی و مشخص نمودن قوانین مرتبط (به‌عنوان مثال مصادیق جرم و چگونگی رسیدگی به آن) امری اجتناب‌ناپذیر است.

تأثیرات طرح

کارآمد شدن و به روز گردیدن قانون دامپزشکی کشور، افزایش تولیدات در بخش دام و طیور و آبزیان و صنایع وابسته، افزایش امنیت غذایی، بهبود سلامت و بهداشت جامعه، تقویت حاکمیت نظام با توجه به تهدیدات غیرعامل در حوزه مواد غذایی، بهداشت و بیماری‌ها و همچنین استفاده از بخش غیردولتی و کاهش تصدی‌گری دولت در راستای اصل ۴۴ را برای سازمان دامپزشکی کشور به دنبال دارد.

اظهار نظر کارشناسی

اصلاح قانون دامپزشکی کشور با توجه به موضوعات اشاره شده فوق ضروری و بلکه بسیار حیاتی بوده ولی متأسفانه طرح اصلاحی پیشنهادی نه تنها باعث ترمیم قانون جاری نشده بلکه در مواردی آسیب‌های جدی را در راستای عملکرد و وظایف این سازمان در پی خواهد داشت. لذا توجه به اظهار نظر کارشناسی علاوه بر شکوفایی، ضامن حفظ و اقتدار نظام خواهد گردید. پیشنهاد اصلاحی به شرح زیر است:

۱. حفظ جایگاه دامپزشکی کشور و استقلال حقوقی و مالی آن به‌عنوان سازمان مستقل زیر نظر وزارت جهاد کشاورزی.
۲. در نظر گرفتن شرط لازم برای تصدی ریاست سازمان با حداقل درجه دکترا دامپزشکی و داشتن ۱۰ سال سابقه کار مرتبط.
۳. شفاف شدن حوزه فعالیت سازمان با تفسیر و تعاریف دام، فراورده‌های دامی و غیره.
۴. بسط و توسعه وظایف سازمان از جمله: شناسایی، تشخیص و کنترل بیماری‌های مشترک انسان و دام، الحاق بررسی برای تشخیص بیماری‌های دامی و مناطق و منابع آلوده، نظارت به فراورده‌های دامی جدید مانند واکسن و مواد بیولوژیکی در پست‌های قرنطینه، نظارت بر اسکله‌ها و شناورهای صیادی، صیدگاه‌ها و خودروهای ویژه حمل، مدیریت، نظارت و کنترل پسماندهای دامپزشکی و ضایعات حیوانی، برقراری سامانه شناسایی و تعیین هویت جمعیت دامی کشور، واکنش سریع به بروز و شیوع بیماری‌های نوپدید و بازپدید و تهدیدات بیوتروریسم، نظارت بر امر رفاه حیوانات. همکاری در جهت واگذاری امور تصدی‌گری در زمینه‌های مختلف به بخش غیردولتی و استفاده از پتانسیل آنها.
۵. موارد جرم در حوزه وظایف سازمان کاملاً تصریح شده و برای افزایش قدرت کنترل و بازدارندگی سازمان، جرائم نقدی و غیرنقدی متخلفین از قوانین از ۵۰۰۰-۵۰۰۰۰ ریال و یا ۳-۶ ماه حبس تأدیبی به دو برابر میزان خسارت وارده و یا ۱-۳ سال حبس تغییر یابد و ضمانت‌های اجرایی مانند تعطیلی واحد مربوطه، تعلیق پروانه فعالیت و غیره مشخص گردیده است.
۶. تأمین اعتبار سازمان از وزارت دارایی به معاونت نظارت راهبردی ریاست جمهوری واگذار گردد.